

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรับฟัง ความคาดหวังและความพึงพอใจของ นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่อสถานีวิทยจุฬาฯ เป็น การศึกษาเฉพาะกรณี นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยในเขต กรุงเทพมหานครและในเขตปริมณฑล ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่จำกัดรับจำนวนนิสิตนักศึกษาโดยทำการวิจัยที่เรียกว่าวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

การวางแผนและเตรียมการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับต่อสื่อมวลชน และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนของนิสิตนักศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร รวมทั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการ ความคาดหวัง และความพึงพอใจเท่าที่ได้มีผู้ทำ การศึกษาไว้แล้วเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ ศึกษาเกี่ยวกับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานวิจัยครั้งนี้ด้วย

การเลือกประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ กลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี กำลัง ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยที่จำกัดจำนวนรับของภาครัฐบาลและภาคเอกชน ที่ตั้งอยู่ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 19 สถาบัน คือ

สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีที่จำกัดจำนวนรับของภาครัฐบาล ในเขต
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีนิสิตนักศึกษา รวมทั้งสิ้น 7 สถาบันคือ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล	ชาย	หญิง	จำนวนรวม
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	7243	9284	16527
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	4865	8916	13781
3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	8992	6170	15162
4. มหาวิทยาลัยมหิดล	3134	6245	9379
5. มหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตวังท่าพระ)	1386	1386	4082
6. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยาเขต ประสานมิตร, วิทยาเขตปทุมวัน, วิทยาเขต บางเขน และวิทยาเขตพลศึกษา)	4426	5827	10253
7. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า (วิทยาเขต ลาดกระบัง, วิทยาเขตธนบุรี และ วิทยาเขต พระนครเหนือ)	13558	3651	17209
รวมทั้งสิ้น	43604	42789	86393

ที่มา: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กองแผนงาน, รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษา
รัฐ ปีการศึกษา 2536.

สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน	ชาย	หญิง	จำนวนรวม
1. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	5041	9632	14673
2. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	6356	14563	20919
3. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	4115	5962	10077
4. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	5507	4897	10404
5. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	4762	10116	14878
6. มหาวิทยาลัยสยาม	4279	5347	9626
7. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	130	683	813
8. มหาวิทยาลัยเกริก	644	1722	2366
9. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	3345	3022	6367
10. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	1710	1135	2845
11. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	1909	148	2057
12. มหาวิทยาลัยรังสิต	3344	3348	6692
รวมทั้งสิ้น	41142	60575	101717

ที่มา: สำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2536.

ดังนั้น มีจำนวนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยที่จำกัดจำนวนรับของรัฐบาลและภาคเอกชนทั้งสิ้น 188,110 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental random sampling) คือ จำนวนนิสิตในกลุ่มประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร (บุญธรรมกิจปริดาบวิสุทธ์, 2531)

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดให้เท่ากับ 0.05

N = ขนาดของประชากรเท่ากับ 188,110

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อนำมาคำนวณตามสูตรได้ดังนี้

$$n = 188110 / [1 + 188110(0.05^2)]$$

$$= 399.151$$

จากจำนวนประชากรทั้งหมด 188,110 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน ซึ่งในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างจำนวนนี้ไปตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละมหาวิทยาลัย

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรที่เป็นตัวแทนประชากรที่ดีและเหมาะสมผู้วิจัยจึงได้ทำการเลือกตัวอย่างจากสถาบันการศึกษาทั้ง 19 สถาบัน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) ตามสัดส่วนของจำนวนนิสิตนักศึกษาที่มีอยู่จริง โดยสุ่มเลือกทั้งนิสิตนักศึกษาที่เปิดรับฟังและไม่ได้เปิดรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ ซึ่งเมื่อคิดเทียบกับจำนวนตัวอย่าง 400 คนแล้วจะได้ดังนี้

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	35 คน
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	29 คน
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	32 คน
4. มหาวิทยาลัยมหิดล	20 คน
5. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	9 คน

6. มหาวิทยาลัยศิลปากร	22 คน
7. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ	36 คน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

8. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	31 คน
9. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	45 คน
10. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	21 คน
11. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	22 คน
12. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	32 คน
13. มหาวิทยาลัยสยาม	20 คน
14. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	2 คน
15. มหาวิทยาลัยเกริก	5 คน
16. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	14 คน
17. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	6 คน
18. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	5 คน
19. มหาวิทยาลัยรังสิต	14 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 พฤติกรรมการรับฟัง มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังจากการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปรอิสระ คือ ความคาดหวังจากการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ

สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการรับฟัง มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับฟังสถานีวิทยุกระจายของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจในการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย

สมมติฐานข้อที่ 3 ความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย ของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปรอิสระ คือ ความคาดหวังจากการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจในการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย

สมมติฐานข้อที่ 4 ความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับฟัง และความพึงพอใจจากการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย ของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ตัวแปรอิสระ คือ ความคาดหวังจากการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการเปิดรับฟังสถานีวิทยุกระจาย และความพึงพอใจในการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาค้นคว้าจากตำราและเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการสอบถามจากผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัย แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยครั้งนี้ลักษณะของคำถามจะเป็นคำถามแบบปลายปิด (closed form) เท่านั้น แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะแบ่งออกเป็น 4 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ คณะวิชา และชั้นปีที่กำลังศึกษา จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรับฟังสื่อวิทยุทั่วไปและสถานีวิทยุจุฬาฯ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลต่อสถานีวิทยุจุฬาฯ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลต่อสถานีวิทยุจุฬาฯ จำนวน 20 ข้อ

✓ ความเชื่อได้ของเครื่องมือ

สำหรับความเชื่อได้ของเครื่องมือ ได้ทำการทดสอบในเรื่องการใช้ภาษา โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 20 คน ซึ่งมีระดับการศึกษา และอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เช่นเดียวกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้มีลักษณะที่จะเป็นตัวแทนที่คล้ายคลึงกับนิสิตนักศึกษา

การทดสอบเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ ไปทดสอบเพื่อให้มีความเที่ยงตรง (Validity) ดังนี้
แบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวกับความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใช้วิธีการทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของ Cronbach ดังนี้ (บุญธรรม กิจปริดา บริสุทธิ์ 2531: 138)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left| 1 - \frac{s^2_i}{s^2_t} \right|$$

เมื่อ k = จำนวนข้อสอบทั้งหมด

S^2_i = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2_t = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของความคาดหวัง = 0.83

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของความพึงพอใจ = 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลโดย นำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากนิสิตศึกษามหาวิทยาลัย ทั้งภาครัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสละเวลาตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเสร็จ

เกณฑ์การให้คะแนนของตัวแปร

สำหรับงานวิจัย "การศึกษาพฤติกรรมการรับฟัง ความคาดหวัง และความพึงพอใจของนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลต่อสถานีวิทย์จุฬาฯ" ตัวแปรตามหัวข้อความคาดหวังและความพึงพอใจ มีลักษณะคำตอบให้ผู้ตอบเลือกได้เป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

มาก ให้คะแนน 4 คะแนน

ปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน

น้อย ให้คะแนน 2 คะแนน

น้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

ในแบบวิเคราะห์ตัวแปรดังกล่าว เพื่อศึกษาปริมาณความมากน้อยของแต่ละคำตอบ จากผลรวมของกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อแปลความหมาย ดังนี้

1.	คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง มีระดับน้อยมาก
2.	คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง มีระดับน้อย
3.	คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง มีระดับปานกลาง
4.	คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง มีระดับมาก
5.	คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 1.00	หมายถึง มีระดับมากที่สุด

ตามที่ได้แบ่งเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับในช่วงต้นนี้ เนื่องจากโดยปกติแล้ว ค่าคะแนน 1-5 จะแบ่งออกได้ทั้งหมด 4 ช่วง แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความต้องการแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ช่วง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการแบ่งระดับคะแนนในช่วงกลางออกเป็น 3 ช่วงก่อน โดยมีช่วงคะแนนในแต่ละระดับเท่ากับ 0.99 จึงเหลือคะแนนช่วงหัวและท้ายที่มีจำนวนช่วงคะแนนน้อยกว่า คือ 0.49 ซึ่งคะแนนในระดับหัว-ท้ายนี้ โดยปกติจะมีผลการวิจัยออกมาในระดับนี้น้อยมาก จึงไม่เป็นผลใดๆ แก่การวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ใช้การแจกแจงความถี่ แสดงตารางแบบร้อยละ และค่าเฉลี่ยเพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ

- ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ คณะมหาวิทยาลัยที่สังกัด และชั้นปี
- ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรับสื่อวิทยุทั่วไป
- ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ
- ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังและความพึงพอใจที่มีต่อสถานีวิทยุจุฬาฯ

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ตามสมมติฐานแต่ละข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 พฤติกรรมการรับฟังมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังจากการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

- ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับฟังกับความคาดหวัง

สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการรับฟัง มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

- ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับฟังกับความพึงพอใจ

สมมติฐานข้อที่ 3 ความคาดหวังมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

- ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจในการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย

สมมติฐานข้อที่ 4 พฤติกรรมการรับฟังมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังและความพึงพอใจจากการรับฟังสถานีวิทยุกระจาย ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

- ใช้การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์แบบ Multiple Correlation Coefficient เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับฟังกับความคาดหวัง และความพึงพอใจ

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

เมื่อนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างทำการตอบครบทั้งหมดแล้วจึงนำแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการตรวจสอบว่ามีความสมบูรณ์หรือไม่

การจัดระเบียบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้เรียบร้อยแล้ว มีขั้นตอนการดำเนินการกับข้อมูลดังต่อไปนี้คือ

1. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้และจัดการให้สมบูรณ์ครบถ้วนและถูกต้อง แบบสอบถามชุดใดก็ตาม ถ้าผู้ตอบตอบไม่ครบบริบูรณ์ ให้ถือว่าแบบสอบถามชุดนั้นเป็นแบบสอบถามที่ใช้ไม่ได้ โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบแบบสอบถามด้วยตนเองทุกฉบับ
2. สร้างและลงรหัสข้อมูล หลังจากที่ได้ตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้ว โดยคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านการลงรหัสข้อมูล
3. ทำตารางคู่มือ การลงรหัสไว้เป็นเอกสารแสดงลักษณะของข้อมูลเพื่อใช้เกี่ยวกับการแปรผลข้อมูลในภายหลัง
4. ส่งแบบฟอร์มการลงรหัส (coding sheet) และคู่มือการลงรหัสให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป